

Vitajte na Zámockom ostrove!

- 1 Európska korytnačka močiarna
- 2 Močiar s obojživelníkmi
- 3 Bobrie ohryzy
- 4 Hotel pre hmyz
- 5 Stopy a výlučky
- 6 Pri starom ramene
- 7 Podvodná pozorovateľňa
- 8 Smrť a život
- 9 Zrašelinovateľný dub
- 10 Pôvodné druhy plazov
- 11 Pozorovanie pri močiarine
- 12 Stepný biotop
- 13 Lúčny biotop
- 14 Biotop odumretého dreva
- 15 Prírodné ihrisko
- 16 Sysel'

Pozemok Zámockého ostrova nám dal majiteľ
Österreichische Bundesforsten (Rakúske spolkové
lesy) – bezplatne k dispozícii!

Pomocou tohto prehľadného plánika si môžete sami napláňovať prechádzku po Zámockom ostrove. Informačný systém vám priblíži jednotlivé stanovišťa. Zaujímavosti týkajúce sa okolitej flóry, fauny a ekológie vám sprostredkujú informačné tabule a knižky. Vašej pozornosti by nemali ujsť smerovky s vyobrazením rybárika riečného. Tento náš erbový znak upozorňuje na špeciálne aktuálne informácie v národnom parku. Doprajte si dostatok času na zavnímanie tejto časti lužnej prírody.

Pri objavovaní a pozorovaní lužnej prírody vám prajeme veľa radosti!

Upozornenie:

Zámocký ostrov je súčasťou Centra národného parku – Zámok ORTH – návšteva je možná iba s platnou vstupenkou. Vstup pre psov nie je povolený.

Počas prechádzky sa držte vyznačených chodníkov a nevstupujte na okraje vodných plôch.

Milí rodičia, z bezpečnostných dôvodov buďte svojim deťom nápomocní pri ich skúškach zdatnosti!

schloss **ORTH**
nationalpark
zentrum

Centrum národného parku – zámok ORTH
2304 Orth/Donau
Tel. +43(0)2212/3450, Fax +43(0)2212/3450-17
nationalpark@donauauen.at, www.donauauen.at

MIT UNTERSTÜTZUNG VON BUND UND EUROPÄISCHER UNION

LE 07-13
Entwicklung für ein ländliches Raum

KOSTBARE NATUR FÜR GENERATIONEN
nationalpark
donauauen

Zámocký ostrov – stanovištia zážitkov

Zámocký ostrov je lokalitou zážitkov v prírode v rámci Centra národného parku – zámok ORTH. Na relatívne malej ploche tu môžete zblízka zažiť typické biotopy, zvieratá a rastliny riečnych mokradi.

1 Európska korytnačka močiarna

Charakteristickým zvierat'om národného parku sú európske korytnačky močiarné (*Emys orbicularis*). V minulosti sa prirodzene vyskytovala v Európe, ako aj na území dnešného Rakúska. V súčasnosti ostali ich posledným prirodzeným stanovišť'om dunajské lužné lesy. Studenokrvné korytnačky potrebujú zvonku prívlehu tepla a preto sa často vyhrievajú na brehu vodných plôch i na kmeňoch stromov ležiacich vo vode. Za slnečného počasia sa dá toto plaché zviera pozorovať vo voľnej prírode - v starých dunajských ramenách ležiacich pozdĺž marchfeldskej protipovodňovej hrádze. Z tesnej blízkosti však môžete tieto úžasné zvieratá obdivovať iba tu, na Zámockom ostrove. V jazierkach sa nachádzajú jedince rôzneho veku a najlepšie sa pozorujú za slnečného počasia tesne pred obedom.

2 Rybník s obojživelníkmi

V dunajských plytkých močarínach žije 13 druhov obojživelníkov: mloky, kuny, ropuchy, žaby. Optimálne podmienky pre život im poskytujú najmä vodné plochy bez rýb. V rybníkoch na ostrove môžete pozorovať vývojové štádiá rôznych druhov žiab - od žubrienok po dospelého jedinca, ako napr. kuny obyčajnej (*Bombina orientalis*), skokana štíhleho (*Rana dalmatina*), rosničky zelenej (*Hyla arborea*), a to vo vode, na dreve, či na brehu.

3 Bobrie ohryzy

Špeciálne ohryzené kmene stromov prezrádzajú prítomnosť typického obyvateľa riečnych mokradi – bobra vodného (*Castor fiber*), ktorého predné zuby sú pokryté tvrdou sklovinou a neustále mu dorastajú. Najmä v zimnom období zhadzujú často bobor stromy popri rieke, aby sa dostal k ich tenkým výhonkom a krehkým pukom. Počas vegetačnej sezóny sa živí vodnými rastlinami. Koncom 19. storočia bol bobor v Rakúsku vykynovaný, a až v roku 1975 sa tu znovu usídlil. V súčasnosti obýva dunajské luhy početná populácia tohto plávajúceho hlodavca. Svojimi drevorubačskými aktivitami bobry pomáhajú pretvárať biotopy vodných plôch. Vo vode ležiace koruny stromov poskytujú vhodné skryšie pre rybiu mladú a slúžia aj ako pozorovateľne pre rybárov riečnych.

4 Hotel pre hmyz

Oveľa menej známy je význam činnosti divých včiel. Bez týchto usilovných jedincov, ku ktorým patria aj čmeliaky, by sme mali oveľa nižšiu úrodu ovocia i zeleniny. Tento druh hmyzu má na území národného parku oveľa väčšiu možnosť najst' vhodný úkryt na jeho rozmnožovanie, než je to v kultúrnej obhospodarovanej krajine. Suché drevo s dierami rôznych priemerov poskytuje vhodné útočisko pre mnohé druhy divých včiel a ôs. Takýto „hotel pre hmyz“ pre tento druh málo známeho hmyzu si môžete ľahko vytvoriť v záhrade či na balkóne čím poskytnete možnosť rozmnožovania

sa tejto ohrozenej skupine hmyzu a máte možnosť ho aj zblízka pozorovať.

5 Stopy a výlučky

Divé zvieratá sa vo voľnej prírode t'ážko pozorujú. Ich prítomnosť v danej lokalite však prezrádzajú ich stopy a výlučky. Na tomto stanovišti sú vystavené a popísané výlučky i vývržky jednotlivých druhov zvierat, ako aj ich ďalšie stopy, ktoré po sebe zanechávajú a ktoré prezrádzajú ich prítomnosť. Výlučky vysokej zveri sú dôkazom prítomnosti mohutného jeleňa lesného, ktorý môže vážiť až o 100 kg viac než jeho blízky druh žijúci vo vysokohorskom prostredí. Nájdete tu aj ďalšie stopy - zvyšky ich potravy.

6 Staré rameno Dunaja

Toto oddychové miesto pri ramene Fadenbach poskytuje podľá výšky vodnej hladiny viaceré zážitky, ako je pozorovanie loviacich plazov, lietajúce vážky, húfy mladých rybičiek, pozorovanie vtákov, atď. Možno sa vám podarí objaviť medzi brehovými porastmi aj bobrie stopy. Na jar si tu môžete vychutnať aj žabí koncert zblízka!

7 Pozorovateľňa pod vodou

Vďaka tejto atrakcii sa dá ponoriť pod vodnú hladinu bez toho, aby sa človek namočil. Naskytne sa vám tu možnosť pozorovať vo svojom prirodzenom prostredí ryby, mušle, i vodné rastliny ako rožkatec či leknica žltá. Ak si doprajete dostatok času na pozorovanie, uvidíte množstvo živých organizmov, ktoré žijú vo vodnom prostredí národného parku. Pri určovaní rýb vám pomôžu ilustračné obrázky. Drevené štruktúry na dne ramena sú zaujímavé tým, že pochádzajú zo 16. stor. a pravdepodobne slúžili kedysi pre lode ako prístavací pontón vodného hradu Orth. Boli objavené pri výstavbe podvodnej pozorovateľne.

8 Smrť a život

K životu patrí aj smrť. Mŕtve zvieratá svojou telesnou schránkou prispievajú k druhovej rozmanitosti a sú súčasťou potravinového reťazca. Kadaver je zdrojom potravy, skrýšou i biotopom. V relatívne krátkom čase ho osídlia špeciálne druhy hmyzu, ako muchy mäsiarky, bzučivky, blanokrídlovce, chrobáky pestroše a hrobáriky. Tieto osídľujú zdochlinu v presnom poradí a postupne ju kompletne rozložia. Toto stanovište je zamerané na rozkladnú činnosť daných živočíchov a umožňuje spoznať takýto „odlišný“ biotop.

9 Zrašelinovateľný dub

V roku 2005 doplával po Dunaji do Hainburgu statný dub. Podľá jeho letokruhov sa zistilo, že dub žil v rokoch 1321 až 1383, potom ho vyvalilo a napokon ho pochovala vrstva štrku na dne Dunaja. Tu

sa bez prístupu vzduchu zakonzervoval, podobne ako v močarine a odtiaľ pochádza aj jeho meno „zrašelinovateľný dub“. Vyše 600 rokov ležal na dne rieky, kým ho prúd nevyplavil. Vďaka rakúskej vodohospodárskej spoločnosti – via donau GmbH sa tento jedinečný exemplár zachoval a bol pre návštevníkov nainštalovaný na Zámocký ostrov.

10 Pôvodné druhy plazov

Zo šiestich pôvodných druhov plazov sa štyri druhy vyskytujú v dunajských lužných lesoch.: užovka stromová, užovka obojková, užovka fľkaná, užovka hladká. Prvé tri druhy sú zastúpené aj v našom výbehu. Užovka stromová (*Zamenis longissimus*), s dĺžkou tela okolo 2 m, patrí medzi naše najdlhšie plazy a vie sa vynikajúco šplhať. Známa užovka obojková (*Natrix natrix*), ktorá často navštevuje vodné prostredie, sa dá ľahko spoznať podľá žltých polmesiačikov na krku. Užovka fľkaná (*Natrix tessellata*) je naozajstným „vodným hadom“. Vynikajúco pláva a ponára sa. Na tomto stanovišti môžete zblízka pozorovať plazy, ako sa vyhrievajú na naplavenom dreve, ako aj pri ich love v jazierkach.

11 Pozorovateľňa pri močarine

Úzka cestička popri vode vedie k jazierku, tzv. Mühlumpf. Popri ceste leží stará práchnivá vrba biela, na ktorej sa dobre dajú pozorovať viacerí obyvatelia mŕtveho dreva, ako napr. včely samotárky - dreváre. Pri jazierku sa nachádza prístrešok- pozorovateľňa. Z cestičky i mostíka sa dajú dobre pozorovať šťuky, húfy malých rybičiek a niekedy aj korytnačky močiarné. Doprajte si dostatok času a započúvajte sa tu do šumu vetra v korunách stromov i do hlasov vtákov z okolitého lesa.

12 Suchý biotop

K veľmi suchým a na živiny chudobným biotopom patria v národnom parku vrchné časti protipovodňových hrádzí a tzv. „horúce stanovištia“ v lokalite Lobau, kde sa vyskytujú teplo- a suchomilné druhy rastlín i zvierat. Iba špeciálne rastliny, ako rôzne druhy tráv, bodliaky, klinčeky, mliečniky, orchideje, zvlášť lišajníky a machy, ktoré znášajú vysoké teploty a pôdu chudobnú na živiny, tu majú šancu prežiť. To platí aj pre živočíchov, ktoré v daných biotopoch žijú, ako lúčne koníky, bystrušky, včely, motýle, bzdochy a pavúky, ako aj jašterice, hlodavce a rôzne druhy vtákov. Takéto rastliny, žijúce v dunajských luhoch, sa dajú pozorovať pri múriku ned'aleko výbehu pre hadov.

13 Lúčny biotop

V minulosti lúky a okraje polí lemovali zál'ahy lúčnych kvetov a pol'ných burín. Vďaka intenzívnemu hospodárstvu a aplikácii herbicídov mnohé druhy rastlín skoro vyhynuli. Lúčne kvety na plochách Zámockého ostrova oživujú dojem kvitnúcich druhových spoločenstiev. Druhá rozmanitosť rastlín láka mnohé druhy hmyzu,

ako sú motýle, muchy, včely, a chrobáky. Lúka sa dvakrát ročne kosí, aby sa umožnilo jednotlivým druhom vykvetnúť a vysemeniť sa.

14 Biotop mŕtveho dreva

Na Zámockom ostrove sa vyskytujú viaceré prestarnuté i odumreté stromy. Patria k najzaujímavejším biotopom lužného lesa. Mŕtve drevo osídľujú huby, lišajníky a machy, ktoré sa podieľajú na jeho rozpade. Takéto stromy poskytujú viacerým druhom zvierat potravu, hniezdisko, skrýšu, i úkryt na prezimovanie. Napríklad d'atle tu hľadajú pod kôrou hmyz a vo vzpriamených odumretých stromoch si budujú hniezdiská. Tieto neskôr využívajú kuviky, veвериčky a netopiere. Vyše 100 druhov chrobákov, niektorých aj veľmi zriedkavých, je v určitých fázach svojho vývoja viazaných na mŕtve drevo, ako napr. roháč a fúzač. To, čo sa nám ľuďom mnohokrát zdá ako neporiadne a bezcenné, je na druhej strane zdrojom života.

15 Prírodné ihrisko

Je to miesto, kde sa môžu mladí výskumníci luhov poriadne vyblázniť: najprv ako mlád'atá vo vtáčom hniezde, potom ako sľediči v tuneli z vrbových prútov, svoju šikovnosť vyskúšať na prekážkovej dráhe. Navštívte aj vísací most na druhej strane ostrova a skúste prejsť po kolovej cestičke cez vodu!

16 Sysel'

Kedysi boli sysle (*Spermophilus citellus*) v okolí národného parku hojne zastúpené. Patria medzi typických obyvateľov stepí a lúk. Dnes, po dlhom prenasledovaní ako údajných škodcov osiva ale aj na základe straty veľkoplošných biotopov, z nich ostalo iba pár kolónií, ktorým hrozí vyhynutie. Sysle žijú v norách v zemi, živí sa semenom, korenkami, plodmi. Tieto malé hlodavce v zime spia. Typické pre ne je panáčkovanie, aby lepšie videli, ako aj pískanie pri nebezpečenstve. Vo výbehu žije malá syslia kolónia, na jar sa očakáva prírastok mlád'at. Mladé sysle sa dajú dobre pozorovať pri svojich hrách pred vchodom do nory.

Tipy na voľné dni:

Vaše dojmy z dunajských lužných lesov obohatia zážitky z multimedialnej výstavy „DonAURäume“ v Centre národného parku – zámok ORTH. Výstava je nainštalovaná v 4 miestnostiach a poskytuje návštevníkom hravou formou nezvyklú perspektívu národného parku – históriu jeho vzniku, ekologické zvláštnosti i súčasnú situáciu národného parku.

Zámocký park je aj „vstupnou bránou do luhov“. Po moste vstúpite na cestičku plnú zážitkov „Fadenbach“ a touto sa dostanete na hrádzu a zasa späť na zámok ORTH. Táto trasa sa pretína s ďalšími turistickými trasami, ktoré vás zavedú hlbšie do luhov a ďalej až k Dunaju.